

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การพ้นจากตำแหน่งกรรมการกรรมการบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด
ซึ่งเป็นข้าราชการเกษียณอายุ

บริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด (รฟฟท.) ได้มีหนังสือ ที่ รฟฟท. ๐๓๒๗๐๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ มาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ดังนี้

(๑) เดิม รฟฟท. มีหนังสือ ที่ รฟฟท. ๐๘๓๑๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ มาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ในการตรวจสอบงบการเงินของ รฟฟท. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) มีข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องกรรมการบริษัทที่เกษียณอายุแล้ว แต่ยังคงดำรงตำแหน่งกรรมการ รฟฟท. อันเป็นกรณีของนายจำรูญ ตั้งไพศาลกิจ กรรมการ รฟฟท. ซึ่งเป็นผู้แทนกระทรวงคมนาคม และได้เกษียณอายุตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ แต่ยังคงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ทั้งนี้ ภายหลังวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ กระทรวงคมนาคมมิได้ยืนยันการแต่งตั้งนายจำรูญฯ ให้เป็นผู้แทนกระทรวงคมนาคม และไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามองค์ประกอบกรรมการบริษัทฯ แต่อย่างใด ในการนี้ นายจำรูญฯ ได้รับเงินค่าตอบแทนในตำแหน่งรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๗๑๔,๙๙๕ บาท และได้รับเบี้ยประชุมกรรมการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๗๐,๐๐๐ บาท โดย สตง. เห็นว่า รฟฟท. ควรถือปฏิบัติในกรณีดังกล่าวตามมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยหากนายจำรูญฯ ได้เกษียณอายุตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๕ และไม่ปรากฏหลักฐานว่านายจำรูญฯ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายหลังเกษียณอายุแล้ว รฟฟท. จะต้องเรียกเงินค่าตอบแทนและค่าเบี้ยประชุมคืนจากนายจำรูญฯ นับตั้งแต่วันที่ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการบริษัทฯ จนถึงปัจจุบัน ในการนี้ รฟฟท. ได้ดำเนินการเรียกคืนเงินค่าเบี้ยประชุมจากนายจำรูญฯ แล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นจำนวนเงิน ๘๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากเห็นว่านายจำรูญฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่รักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ซึ่งข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด ข้อ ๓๙ กำหนดว่า “กรณีที่ผู้บริหารซึ่งปฏิบัติงานเต็มเวลาเมื่อได้รับค่าตอบแทนแล้วให้งดจ่ายค่าเบี้ยประชุมเพราะถือเป็นการรับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลงานของผู้บริหารนั้น ๆ แต่ถ้าผู้บริหารมิได้รับค่าตอบแทนจากบริษัทให้ได้รับค่าเบี้ยประชุมได้”

(๒) รฟพท. ได้นำข้อสังเกตของ สตง. ทหารเรือไปยังกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) และการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) และได้รับแจ้งความเห็นดังนี้

(ก) กระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) เห็นว่า นายจำรูญฯ ได้รับมอบหมายจากกระทรวงคมนาคมให้ปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการ รฟพท. (เป็นผู้แทนกระทรวงคมนาคมที่มีได้เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง) โดยในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น รฟพท. เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕ มีการลงมติซึ่งต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จำนวน ๒ คน คือ นายจำรูญฯ และนายภากรณ์ ตั้งเจตสากว (กรรมการและกรรมการผู้อำนวยการใหญ่) ซึ่งที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้แต่งตั้งกรรมการทั้ง ๒ คน ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ รฟพท. ต่ออีกวาระหนึ่ง และต่อมาในการประชุมคณะกรรมการ รฟพท. ครั้งที่ ๙/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ คณะกรรมการ รฟพท. ได้มีมติแต่งตั้งนายจำรูญฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ รฟพท. ให้รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม โดยที่นายจำรูญฯ ได้พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ แล้ว การที่นายจำรูญฯ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการและรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. จึงไม่สอดคล้องกับมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ และวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ กระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) จึงเห็นว่านายจำรูญฯ ขาดคุณสมบัติในการเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจเนื่องจากไม่ได้เป็นผู้แทนกระทรวงคมนาคมตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป และเห็นควรให้ดำเนินการเรียกคืนค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมคืนจากนายจำรูญฯ ตามความเห็นของ สตง. ต่อไป

(ข) สคร. เห็นว่า รฟพท. เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัดจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ รฟพท. ย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ และวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายจำรูญฯ ได้รับมอบหมายจากกระทรวงคมนาคมให้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการ รฟพท. แล้ว หน่วยงานเจ้าสังกัดของ รฟพท. ก็สมควรดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว รวมถึงดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงกรรมการตามกฎหมายต่อไป อย่างไรก็ตาม ในประเด็นค่าตอบแทนตำแหน่งรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่และเบี้ยประชุมกรรมการ นั้น โดยที่นายจำรูญฯ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ รฟพท. และรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. อย่างถูกต้องและได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาโดยตลอด ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการให้นายจำรูญฯ พ้นจากตำแหน่งหรือมีเหตุอื่นใดให้ รฟพท. ต้องเรียกคืนค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมคืน สคร. จึงเห็นว่าในกรณีนี้ รฟพท. ไม่ต้องเรียกเบี้ยประชุมกรรมการและค่าตอบแทนดังกล่าวคืนจากนายจำรูญฯ แต่อย่างใด

(ค) รฟท. ในฐานะผู้ถือหุ้น รฟพท. เห็นว่า เนื่องจาก รฟพท. เป็นนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นในรูปแบบบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ รฟพท. จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวและเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด ด้วย

สำหรับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจที่กำหนดว่า “หากข้าราชการผู้นั้นเกษียณอายุ จะต้องลาออกจากตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจนั้น มิฉะนั้นให้หน่วยงานเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจดังกล่าวพิจารณาขึ้นยันหรือขอเปลี่ยนแปลงกรรมการผู้นั้น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมายด้วย” รฟท. เห็นว่าเป็นกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งแนวทางปฏิบัติในการนำเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้กรรมการในคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติต่อกรรมการในคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้เปลี่ยนแปลงสถานะหรือสังกัด แต่การดำเนินการเช่นนั้นจำต้องคำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมายด้วย ดังนั้นเมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่านายจำรูญฯ ต้องด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายหรือข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด ให้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ รฟพท. กรณีย่อมต้องถือว่านายจำรูญฯ ยังคงดำรงตำแหน่งกรรมการของ รฟพท. อยู่ต่อไป นอกจากนี้ ในการประชุมคณะกรรมการ รฟพท. ครั้งที่ ๙/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้มีมติแต่งตั้งให้นายจำรูญฯ ปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ตามข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด ข้อ ๒๗ ดังนั้น เมื่อนายจำรูญฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ อันถือเป็นผู้บริหารกิจการของ รฟพท. โดยชอบแล้ว นายจำรูญฯ ย่อมมีสิทธิได้รับคำตอบแทนในฐานะกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ได้ แต่ทั้งนี้หากนายจำรูญฯ เลือกรับคำตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่แล้ว นายจำรูญฯ ย่อมไม่มีสิทธิรับเบี้ยประชุมในฐานะประธานกรรมการของ รฟพท. อีก ทั้งนี้ ตามข้อ ๓๙ แห่งข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อหารือของ รฟพท. ตามหนังสือที่ รฟพท. ๐๘๓๑๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ แล้วเห็นว่า ข้อหารือดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการตีความคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการของรัฐวิสาหกิจอันเป็นกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ สคร. และแม้ว่า รฟพท. ได้หารือปัญหาดังกล่าวไปยัง สคร. แล้วก็ตาม แต่ สคร. ยังมิได้พิจารณาให้ความเห็นว่านายจำรูญฯ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการ รฟพท. หรือไม่ กรณีจึงสมควรให้ รฟพท. หารือไปยัง สคร. ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายอีกครั้งหนึ่งก่อน ทั้งนี้ ปรากฏตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๓/๓๙๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๗/๒๕๖๐)

(๔) ต่อมา รฟพท. ได้มีหนังสือที่ รฟพท. ๐๓๒๗๐๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ มาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า รฟพท. ได้หารือข้อกฎหมายในกรณีดังกล่าว ไปยัง สคร. แล้ว และ สคร. ได้มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ที่ กค ๐๘๐๓.๑/๑๑๘๗ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ แจ้งผลการพิจารณาแล้วว่า การดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งกรรมการ รฟพท. ของนายจำรูญฯ จะต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ และข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด เป็นหลัก ส่วนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการรัฐวิสาหกิจและบททำกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจ เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการกรณีข้าราชการประจำได้รับแต่งตั้งจากส่วนราชการ ไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ (ที่มีใช้กรรมการโดยตำแหน่ง) เกษียณอายุ โดยกำหนดแนวทางสำหรับทั้งส่วนราชการที่แต่งตั้งข้าราชการและสำหรับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งนั่นเอง โดยต้องคำนึงถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐวิสาหกิจที่ให้อำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนประกอบด้วย ดังนั้น หากกระทรวงคมนาคมได้มอบหมายให้นายจำรูญฯ ไปปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการ รฟพท. ก็สมควรดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว รวมถึงดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงกรรมการตามกฎหมายต่อไป และเมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ และข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด มิได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำหรับกรรมการที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุไว้ การเกษียณอายุย่อมไม่เป็นเหตุหรือเงื่อนไขของการขาดคุณสมบัติหรือการมีลักษณะต้องห้ามของกรรมการรัฐวิสาหกิจ

(๕) รฟพท. ได้พิจารณาความเห็นของ สคร. ดังกล่าวแล้วมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของ สคร. อย่างไรก็ดี โดยที่ผลการพิจารณาข้อกฎหมายและความเห็นของ สคร. อันเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลหน่วยงานรัฐวิสาหกิจโดยตรงยังคงแตกต่างกับความเห็นของกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ที่เห็นว่า นายจำรูญฯ ขาดคุณสมบัติในการเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้แทนกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และให้เรียกคืนค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมกรรมการคืนจากนายจำรูญฯ ตามความเห็นของ สตง. รฟพท. จึงขอหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นดังต่อไปนี้

(ก) การที่นายจำรูญฯ ซึ่งได้รับมอบหมายจกกระทรวงคมนาคมให้เป็นกรรมการ รฟพท. (ที่มีใช้กรรมการโดยตำแหน่ง) พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุนั้นจะส่งผลให้นายจำรูญฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการและรักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. หรือไม่

(ข) หากการที่นายจำรูญฯ พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุส่งผลให้นายจำรูญฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการและรักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. แล้ว รฟพท. จะต้องเรียกคืนเงินค่าเบี้ยประชุมกรรมการหรือค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ที่นายจำรูญฯ ได้รับไปภายหลังจากพ้นจากราชการหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย และผู้แทนบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การที่นายจำรูญฯ ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงคมนาคม ให้เป็นกรรมการ รฟท. (ที่มีใช้กรรมการโดยตำแหน่ง) พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุนั้น จะส่งผลให้นายจำรูญฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการและรักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟท. หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด ข้อ ๑๔^๑ การกำหนด คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ และข้อ ๒๒^๒ การพ้นจากตำแหน่งกรรมการ

ข้อ ๑๔ กรรมการต้องเป็นบุคคลธรรมดา มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) อายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของบริษัท
- (๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (๖) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๗) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวย ผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

- (๘) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

- (๙) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งกรรมการตามบทบัญญัติ

แห่งกฎหมาย

- (๑๐) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

- (๑๑) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงานเพราะทุจริตต่อหน้าที่

- (๑๒) ไม่เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท หรือผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลที่บริษัทนั้นถือหุ้นอยู่

(๑๓) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในนิติบุคคลที่บริษัทเป็นผู้ถือหุ้น เว้นแต่คณะกรรมการ ของบริษัทได้มอบหมายให้ดำรงตำแหน่งกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในนิติบุคคลที่บริษัทเป็นผู้ถือหุ้น

(๑๔) ไม่เป็นกรรมการ หรือผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือมีส่วนได้เสีย ในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน ผู้รับจ้าง หรือมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของบริษัท เว้นแต่เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้บริหารโดยการมอบหมายของบริษัท

(๑๕) ไม่ดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจเกินกว่าสามแห่ง ทั้งนี้ให้นับรวมการเป็น กรรมการโดยตำแหน่ง และการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งกรรมการด้วย ยกเว้นการเป็น กรรมการโดยตำแหน่งที่ได้มีการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน

ความใน (๑๒) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างที่มีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำตำแหน่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ของรัฐ และกรรมการนั้นถือหุ้นไม่เกินร้อยละศูนย์จุดห้าของทุนชำระแล้วของรัฐวิสาหกิจซึ่งตนเป็นกรรมการ หรือนิติบุคคลที่บริษัทซึ่งตนเป็นกรรมการถือหุ้นอยู่

ข้อ ๒๒ นอกจากการพ้นตำแหน่งกรรมการตามวาระ กรรมการจะพ้นตำแหน่งได้เมื่อ

- (๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อบริษัท การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ระบุให้มีผลเป็นการ พ้นสภาพจากการเป็นกรรมการของบริษัท

- (๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อบังคับ

- (๔) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง

ก่อนครบวาระ มิได้กำหนดคุณสมบัติหรือกำหนดให้กรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งในกรณีที่พ้นจากการเป็นข้าราชการหรือในกรณีที่เกษียณอายุไว้แต่อย่างใด ประกอบกับมาตรา ๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็มีได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการให้ต้องเป็นข้าราชการด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่นายจำรูญฯ พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุตามมาตรา ๑๙^๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และไม่มีเหตุพ้นจากตำแหน่งในประการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด หรือตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว การเกษียณอายุของนายจำรูญฯ จึงไม่มีผลให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ รฟพท. ดังนั้น นายจำรูญฯ ย่อมสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการและรักษาการ

มาตรา ๕ กรรมการของรัฐวิสาหกิจนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ
- (๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๕/๑) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕/๒) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๕/๓) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๖) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งกรรมการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- (๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
- (๗/๑) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงาน เพราะทุจริตต่อหน้าที่
- (๘) ไม่เป็นผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจนั้นหรือผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นถือหุ้นอยู่
- (๙) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้ถือหุ้น เว้นแต่คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้นมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นผู้ถือหุ้น

(๑๐) ไม่เป็นกรรมการ หรือผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือมีส่วนได้เสียในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน หรือมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น เว้นแต่เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้บริหารโดยการมอบหมายของรัฐวิสาหกิจนั้น

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศที่รัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพัน หรือตามลักษณะของกิจการ

ความใน (๘) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำตำแหน่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และกรรมการนั้นถือหุ้นไม่เกินร้อยละศูนย์ยี่สิบห้าของทุนชำระแล้วของรัฐวิสาหกิจซึ่งตนเป็นกรรมการหรือนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจซึ่งตนเป็นกรรมการถือหุ้นอยู่

มาตรา ๑๙ ข้าราชการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้วเป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ สมุหราชองครักษ์ รองสมุหราชองครักษ์ ข้าราชการการเมือง และข้าราชการซึ่งมีกฎหมายบัญญัติเรื่องการพ้นจากราชการไว้เป็นอย่างอื่น

การพ้นจากราชการของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ สมุหราชองครักษ์ และรองสมุหราชองครักษ์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับกับทหารผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ด้วยโดยอนุโลม

ในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. ได้ต่อไปจนกว่าจะครบวาระหรือจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด

สำหรับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ และวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ กรณีหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้น เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นแต่เพียงแนวทางในการดำเนินการซึ่งใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับของฝ่ายบริหารเท่านั้น มติคณะรัฐมนตรีนั้นมิได้ผูกพันผู้ซึ่งพ้นจากราชการไปแล้วให้ต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่มีผลผูกพันให้นายจำรูญฯ ต้องปฏิบัติตาม หากแต่ผูกพันเฉพาะแต่การรถไฟแห่งประเทศไทยในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ของ รฟพท. ที่จะต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงกรรมการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเท่านั้น

อนึ่ง ในปัญหาทำนองเดียวกัน คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้เคยมีความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (เรื่องเสร็จ ๗๔๘/๒๕๕๒)^๕ ว่า การเกษียณอายุนั้นไม่เป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน เนื่องจากพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มิได้กำหนดกรณีเกษียณอายุหรือการพ้นจากการเป็นข้าราชการเป็นเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น กรรมการซึ่งเกษียณอายุแล้ว หากไม่มีกรณีเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งในประการอื่น ก็ย่อมยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนกว่าจะครบวาระ

ประเด็นที่สอง หากการที่นายจำรูญฯ พ้นจากราชการโดยเกษียณอายุส่งผลให้นายจำรูญฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการและรักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รฟพท. แล้ว รฟพท. จะต้องเรียกคืนเงินค่าเบี้ยประชุมกรรมการหรือค่าตอบแทนในการเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ที่นายจำรูญฯ ได้รับไปภายหลังการพ้นจากราชการหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่านายจำรูญฯ ย่อมสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการ รฟพท. ได้ต่อไปแม้ว่าจะได้เกษียณอายุแล้ว ส่วนการได้รับค่าเบี้ยประชุมกรรมการและค่าตอบแทนในการเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งกรรมการผู้อำนวยการใหญ่นั้นย่อมต้องเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่สองอีก

(นายดิศทัต โตตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๑

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๒๒๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี